

## BŪSIMŪJŲ SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SPECIALISTŲ POŽIŪRIS Į ŽMOGAUS PAPILOMOS VIRUSĄ IR VAKCINĄ NUO ŠIO VIRUSO

Dovilė Banaitytė<sup>1</sup>, Erika Jauraitė<sup>1</sup>, Snieguolė Kaselienė<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos fakultetas

<sup>2</sup>Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Visuomenės sveikatos fakultetas, Sveikatos vadybos katedra

**Raktažodžiai:** žmogaus papilomos virusas, informuotumas, požiūris į vakciną, studentai.

### Santrauka

Lietuvoje kasmet užregistruojama apie 450 naujų gimdos kaklelio vėžio atvejų. Moksliniais tyrimais įrodyta, jog žmogaus papilomos virusas (ŽPV) yra svarbus veiksnys gimdos kaklelio vėžio patogenezėje, todėl susirgimų skaičių galima sumažinti pasitelkus vakciną nuo šio viruso. Medicinos darbuotojai užima svarbią vietą gyventojų švietime ir gali prisidėti prie vakcinacijos apimčių didinimo, tačiau vis dar trūksta išsamių tyrimų, kurie vertintų būsimųjų sveikatos priežiūros specialistų žinias apie ŽPV ir požiūrį į vakciną nuo ŽPV.

Tyrimo tikslas – išsiaiškinti Lietuvos sveikatos mokslų universiteto (LSMU) Medicinos ir Slaugos fakultetų studentų informuotumą bei požiūrį į ŽPV ir vakciną nuo šio viruso.

Tyrimo medžiaga ir metodai. Anoniminės anketinės apklausos būdu apklausti 278 LSMU Medicinos fakulteto studentai ir 58 Slaugos fakulteto studentai. Apklausa buvo vykdoma nuo 2020 m. vasario iki 2021 m. vasario mėnesio. Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant IBM SPSS 26.0 versiją. Sąsajoms nustatyti taikytas chi kvadrato ( $\chi^2$ ) kriterijus bei porinis palyginimas z testu. Tyrimo rezultatai laikyti statistiškai reikšmingais, kai  $p < 0,05$ .

Rezultatai. LSMU Medicinos ir Slaugos fakultetų studentai teisingai nurodė šiuos galimus ŽPV plitimo būdus: 94,3 proc. – lytinių santykių metu, 21,8 proc. – vertikalusis būdas, 35,7 proc. – kontaktinis būdas. Net 93,2 proc. žinojo, kad ŽPV gali sukelti gimdos kaklelio vėžį, tačiau varpos vėžį ir paprastąjį karpą teisingai pasirinko atitinkamai tik 35,1 proc. bei 23,3 proc. respondentų. Apie tai, jog yra sukurta vakcina nuo ŽPV, žino 86,6 proc. studentų. Daugiau nei pusė (54,2 proc.) apklaustųjų teisingai nurodė, jog vakcina nuo ŽPV gali skiepytis tiek moterys, tiek vyrai, o 58,2 proc. žinojo, jog patariama skiepytis iki pirmųjų lytinių santykių. Daugiau nei 70 proc. tiriamųjų nurodė, jog jiems trūksta

informacijos apie ŽPV ir vakciną nuo ŽPV, todėl norėtų sužinoti daugiau. Tik 11,6 proc. apklaustųjų yra pasiskiepiję vakcina nuo ŽPV, o ateityje skiepytis planuoja 22,7 proc. iki šiol nepasiskiepijusį vyrų ir 39,4 proc. moterų. 78 proc. studentų skiepytų savo vaikus vakcina nuo ŽPV, tai labiau linkę daryti vyriškos lyties bei vyresniųjų kursų (IV–VI) studentai ( $p < 0,05$ ). Vyresniųjų kursų (IV–VI) studentai buvo geriau informuoti apie ŽPV ir vakciną nuo ŽPV, jų požiūris į vakciną buvo palankesnis.

Išvados. Nors LSMU Medicinos ir Slaugos fakultetų studentai turi pagrindinę informaciją apie ŽPV ir vakciną nuo ŽPV, tačiau žinių kiekis yra nepakankamas. Didžioji dalis apklaustųjų nurodė, jog norėtų gauti daugiau informacijos.

### Įvadas

Žmogaus papilomos virusas – vienas dažniausių patogenų, perduodamas lytinių santykių metu, vertikaliu ar artimo odos ir gleivinių sąlyčio būdu [1]. Infekcijos šaltinis yra sergantis žmogus ar viruso nešiotojas, užsikrėsti gali tiek vyrai, tiek moterys. Nors daugumai užsikrėtusiųjų ŽPV infekcija praeina savaime ir nesukelia jokių simptomų, tačiau ji gali persistuoti žmogaus organizme, sukelti ikivėžines būkles, vėžinius susirgimus bei kitas odos ir gleivinių patologijas, tokias kaip odos karpas, gerybinės nosies ir burnos ertmės, gerklės ir gerklų bei lytinių takų papilomos [2–4]. Nors dažniausiai minimas ŽPV vaidmuo gimdos kaklelio vėžio patogenezėje, tačiau jis sukelia apie 95 proc. išangės, 70 proc. orofaringinių, 60 proc. makšties, 50 proc. išorinių lyties organų bei 35 proc. varpos navikinių susirgimų [2,5–7].

Europoje patvirtintos 3 ŽPV vakcinos: divalentė Cervarix® vakcina nuo 16 ir 18 ŽPV tipų, keturvalentė Gardasil® (atitinkmuo – Silgard®) vakcina nuo 6, 11, 16, 18 ŽPV tipų bei devynvalentė Gardasil9® vakcina [8]. Nustatyta, kad pasitelkus vakcinas nuo ŽPV, apsaugančias nuo 16 ir 18 ŽPV tipų, galima išvengti apie 70 proc. visų gimdos kaklelio vėžio atvejų. Į Lietuvos Respublikos profilaktinių skiepimų kalendorių nuo 2016 m. įtraukta divalentė Cervarix® vak-

**1 lentelė.** Respondentų atsakymų į klausimą „Ka, jūsų manymu, sukelia ŽPV?“ pasiskirstymas pagal lytį ir kursą.

Atsakymai	Lytis				Statistika	Kursas				Statistika
	moterys (n=292)		vyrai (n=44)			I-III (n=166)		IV-VI (n=170)		
	n	proc.	n	proc.		n	proc.	n	proc.	
Gimdos kaklelio vėžį	274	93,8	39	88,6	$\chi^2=1,621$ ; IIs=1; p=0,203	144	86,7	169	99,4	$\chi^2=21,126$ ; IIs=1; p=0,001
Varpos vėžį	105	35,9	13	29,5	$\chi^2=0,690$ ; IIs=1; p=0,406	46	27,7	72	42,3	$\chi^2=7,9$ ; IIs=1; p=0,005
Paprastąsias karpas	140	47,9	20	45,5	$\chi^2=0,095$ ; IIs=1; p=0,758	69	41,5	91	53,5	$\chi^2=4,819$ ; IIs=1; p=0,028
Šlapimo takų infekciją	23	7,8	6	2,0	$\chi^2=1,609$ ; IIs=1; p=0,205	17	10,2	12	7,0	$\chi^2=1,078$ ; IIs=1; p=0,299
Storosios žarnos vėžį	36	12,3	7	2,4	$\chi^2=0,439$ ; IIs=1; p=0,507	18	10,8	25	14,7	$\chi^2=1,123$ ; IIs=1; p=0,289
Meningitą	6	2,0	2	0,6	$\chi^2=1,021$ ; IIs=1; p=0,312	5	3,0	3	1,7	$\chi^2=0,562$ ; IIs=1; p=0,453
Nežinau	13	4,5	3	1,0	$\chi^2=0,472$ ; IIs=1; p=0,492	16	9,6	0	0,0	$\chi^2=17,205$ ; IIs=1; p=0,001

cina, kuria pradėtos skiepyti 11 m. mergaitės [9]. Nepaisant galimybės pasiskiepyti nuo ŽPV infekcijos, ŽPV sukelti navikiniai susirgimai ir toliau yra pirmaujanti mirties priežastis daugelyje šalių. Europoje kiekvienais metais nustatoma apie 33 tūkst., o Lietuvoje – 450 naujų gimdos kaklelio vėžio atvejų. Kas antra moteris, kuriai diagnozuotas gimdos kaklelio vėžys, miršta [10].

Tyrimai rodo, kad šalyse, kuriose daugiau nei 50 proc. moterų buvo pasiskiepijusios, 16 ir 18 tipo ŽPV užsikrėtusių asmenų skaičius sumažėjo 61 procentu. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, Lietuvoje skiepimų apimtys 2017–2019 m. nuo ŽPV tiek pirmąja, tiek antrąja vakcinės doze ženkliai padidėjo – atitinkamai pirmąja doze nuo 43,2 iki 77,2 proc. bei antrąja doze nuo 27,2 iki 65,7 procento [11].

**Tyrimo tikslas** – išsiaiškinti LSMU Medicinos ir Slaugos fakultetų studentų informuotumą bei požiūrį į ŽPV ir vakciną nuo šio viruso.

### Tyrimo medžiaga ir metodai

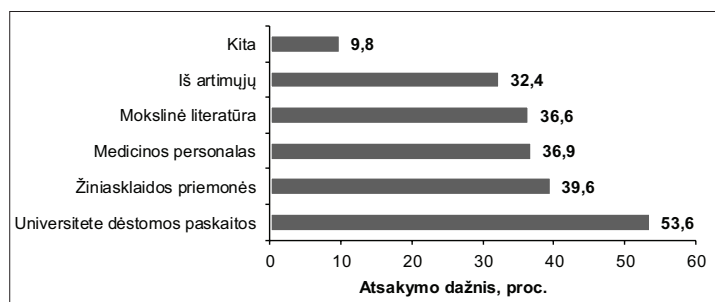
Darbo tikslui pasiekti sukurtas originalus klausimynas. Jį sudarė 3 dalys: 1 dalis- studento socialinė ir demografinė padėtis; 2 dalis – informuotumas apie ŽPV bei vakciną nuo ŽPV; 3 dalis – požiūris į vakciną nuo ŽPV. Anketoje buvo klausama respondento amžiaus, lyties, kurso, fakulteto, kuriame studijuojama. Respondento informuotumas apie ŽPV buvo vertinamas klausiant apie viruso plitimo kelius, sukeliamas ligas, respondentui vertinant teisingus (neteisingus)

teiginius apie ŽPV. Nuomonė ir informuotumas apie vakciną nuo ŽPV vertinti klausiant, ar respondentas girdėjęs apie vakciną, iš kur sužinojo apie ją, kokius šalutinius reiškinius gali sukelti vakcina, ar respondentas pasiskiepijęs ir kokia pasiskiepijimo (nesiskiepijimo) priežastis, ar skiepytų savo vaikus. Anoniminės anketinės apklausos būdu apklausti 278 LSMU Medicinos fakulteto studentai ir 58 Slaugos fakulteto studentai (86,9 proc. moterų ir 13,1 proc. – vyrų). Apklausa buvo vykdoma nuo 2020 m. vasario iki 2021 m. vasario. Vidutinis tiriamųjų amžius – 22 (standartinis nuokrypis 2,5) metai. Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant IBM SPSS 26.0 versiją. Skirtumui tarp grupių nustatyti taikytas *chi* kvadrato ( $\chi^2$ ) kriterijus bei porinis palyginimas z testu. Statistinio reikšmingumo lygmuo  $\alpha = 0,05$ . Tyrimo rezultatai laikyti statistiškai reikšmingais, kai  $p < 0,05$ .

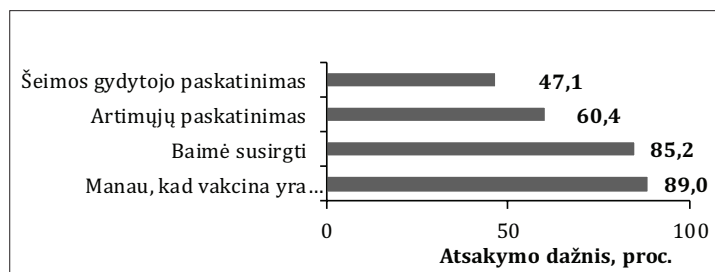
### Tyrimo rezultatai

**Informuotumas apie ŽPV.** Dauguma respondentų (94,3 proc.) žinojo, kad ŽPV plinta lytinių santykių metu, 21,8 proc. nurodė vertikalių būdą, o trečdalis (35,7 proc.) apklaustųjų teisingai nurodė, jog virusas plinta kontaktiniu būdu. 64,9 proc. studentų žinojo, jog užsikrėtus ŽPV pirmieji simptomai gali pasireikšti tik po kurio laiko.

Net 93,2 proc. apklaustųjų žinojo, kad ŽPV gali sukelti gimdos kaklelio vėžį, 23,3 proc. teisingai nurodė, jog ŽPV taip pat gali sukelti paprastąsias karpas, apie šio viruso vaidmenį varpos vėžio patogenezėje žinojo 35,1 proc. respondentų. Respondentų atsakymų į klausimą „Ka, jūsų



1 pav. Pagrindiniai informacijos apie ŽPV ir vakciną šaltiniai

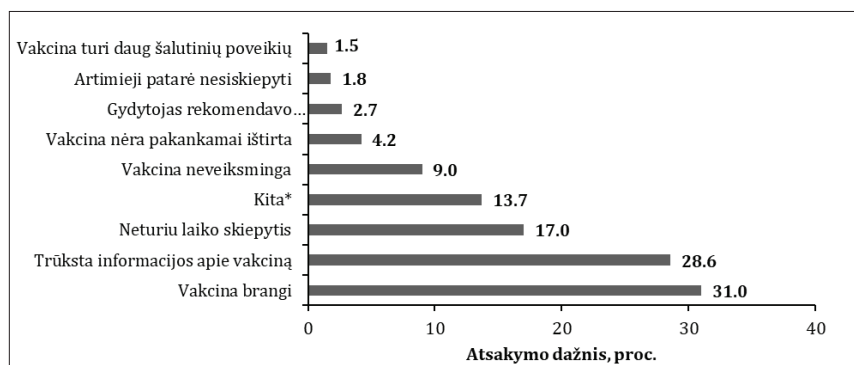


2 pav. Respondentų nurodytos pasiskiepimo nuo ŽPV priežastys

2 lentelė. Atsakymų į klausimą „Ar esate pasiskiepiję nuo ŽPV?“ pasiskirstymas pagal respondentų lytį.

$\chi^2=9,8181$ ;  $l/s=3$ ;  $p<0,05$ ; statistiškai reikšmingas skirtumas lyginant su vyrais ( $p<0,05$ )

Atsakymai į klausimą	Lytis					
	moterys (n=292)		vyrai (n=44)		iš viso (n= 336)	
	n	proc.	n	proc.	n	proc.
Taip	37	12,7	2	4,6	39	11,6
Ne, ateityje pasiskiepyti neplanuoju	114	39,0*	27	61,4	141	41,9
Ne, tačiau planuoju pasiskiepyti ateityje	115	39,4*	10	22,7	125	37,3
Nežinau	26	8,9	5	11,3	31	9,2



3 pav. Nesiskiepimo nuo ŽVP priežastys

\*nepasiskiepijo iki lytinių santykių pradžios, nėra lytinių partnerių kaitos, vyriška lytis

manymu, sukelia ŽPV“ pasiskirstymas pagal lytį ir kursą pateiktas 1 lentelėje. Statistiškai reikšmingo ryšio tarp lyties ir pasirinkto atsakymo nenustatyta ( $p>0,05$ ). Nustatyta, jog vyresniųjų kursų (IV–VI) studentai buvo labiau linkę rinktis teisingus atsakymus: apie gimdos kaklelio vėžį (86,7 proc. I–III kurso ir 99,4 proc. IV–VI kurso;  $p<0,05$ ), varpos vėžį (atitinkamai 27,7 proc. ir 42,3 proc.;  $p<0,05$ ). Atsakymą „nežinau“ dažniau rinkosi I–III kurso studentai nei IV–VI (atitinkamai 9,6 proc. ir 0 proc.;  $p<0,05$ ). 74,4 proc. apklaustųjų teigė, kad informacijos apie ŽPV jiems trūksta, todėl norėtų sužinoti daugiau (1 lentelė).

**Informuotumas apie vakciną nuo ŽPV.** Apie tai, jog yra sukurta vakcina nuo ŽPV, žinojo 86,6 proc. apklaustųjų. Nenustatytas ryšys tarp informuotumo ir lyties ( $p<0,05$ ), tačiau žinios priklausė nuo kurso ( $\chi^2=29,010$ ;  $l/s=2$ ;  $p<0,05$ ) – vyresniųjų kursų studentai buvo geriau informuoti ir dažniau rinkosi teigiamą atsakymą (76,5 proc. I–III kurso studentų ir 96,4 proc. IV–VI kurso studentų;  $p<0,05$ ).

54,2 proc. tiriamųjų teisingai nurodė, jog vakcina nuo ŽPV gali skiepytis tiek moterys, tiek vyrai, 58,2 proc. žinojo, jog patariama skiepytis iki pirmųjų lytinių santykių, o 74,8 proc. teisingai nurodė, jog moterys, net ir pasiskiepijusios vakcina nuo ŽPV, turi dalyvauti gimdos kaklelio vėžio prevencijos programoje.

Dauguma respondentų žinojo apie pagrindinius galimus šalutinius vakcinos poveikius: skausmą ir patinimą dūrio vietoje (71,1 proc.), nežymų karščiavimą (57,7 proc.), tačiau 25 proc. apklaustųjų negalėjo įvardinti nei vieno galimo šios vakcinos šalutinio poveikio. Jaunesniųjų kursų (I–III) studentai šalutinių poveikių nežinojo dažniau (atsakymą „nežinau“ pasirinko 37,3 proc. I–III kurso ir 12,9 proc. IV–VI kurso studentų;  $p<0,05$ ). Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp lyčių nenustatyta ( $p>0,05$ ).

Pagrindiniai tiriamųjų nurodyti informacijos apie ŽPV ir vakciną nuo ŽPV šaltiniai pateikti 1 paveiksle. Dažniausiai nurodytas informacijos šaltinis – universitete dėstomos pas-

kaitos (53,6 proc.), informacijos paieška žiniasklaidoje (39,6 proc.), mokslinėje literatūroje (36,6 proc.). 36,9 proc. respondentų minėtą informaciją gavo iš medicinos personalo. 69,4 proc. tiriamųjų nurodė, jog turi nepakankamai žinių apie vakciną nuo ŽPV, todėl norėtų gauti daugiau informacijos.

**Požiūris į vakciną nuo ŽPV.** Tik 11,6 proc. apklaustųjų (12,7 proc. moterų ir 4,5 proc. vyrų) buvo pasiskiepiję ŽPV vakcina. Ateityje skiepytis planuoja 22,7 proc. iki šiol nepasiskiepijusių vyrų ir 39,4 proc. moterų, skiepytis atsisako 39,0 proc. moterų bei 61,4 proc. vyrų (2 lentelė). Statistiškai reikšmingo skirtumo tarp lyčių ar kursų nenustatyta ( $p > 0,05$ ).

Tiriamųjų nurodytos priežastys, paskatinusios pasiskiepyti nuo ŽPV, pateikiamos 2 paveiksle. Dauguma tiriamųjų teigė, jog apsispręsti skiepytis padėjo manymas, kad vakcina yra veiksminga bei baimė susirgti ŽPV, tačiau tik 47,1 proc. respondentų tai padaryti patarė šeimos gydytojas.

Apklaustųjų nurodytos nesiskiepijimo priežastys pateikiamos 3 paveiksle. Dažniausios iš jų: vakcinos kaina (31,0 proc.), informacijos apie vakciną trūkumas (28,6 proc.), laiko trūkumas (17,0 proc.), manymas, jog vakcina nėra veiksminga (9 proc.). Statistiškai reikšmingo ryšio tarp nesiskiepijimo priežasčių ir lyties ar kurso nenustatyta ( $p > 0,05$ ).

Vakcina nuo ŽPV 78 proc. apklaustųjų skiepytų savo vaikus, 17,9 proc. neapsisprendę, o 4,1 proc. atsisakytų skiepyti savo vaikus. Šis pasirinkimas priklausė nuo amžiaus ir lyties: vyriškos lyties (78,4% vyrų ir 75% moterų;  $p < 0,05$ ) bei vyresniųjų kursų studentai (71% I–III kurso ir 84,7% IV–VI kurso;  $p < 0,05$ ) labiau linkę ateityje skiepyti savo vaikus.

### Rezultatų aptarimas

Dažniausiai minimas ŽPV vaidmuo gimdos kaklelio vėžio išsivystymui, todėl daugelis (93,2 proc.) apklaustos dalyvių žinojo, kad ŽPV gali sukelti šį susirgimą. Apie kitas patologijas, kurias gali sukelti šis virusas, kalbama rečiau, tad tik 35,1 proc. tyrimo dalyvių nurodė, jog ŽPV gali sukelti varpos vėžį, 23,3 proc. – paprastąsias karpas. Šis informacijos trūkumas stebimas ir kitose šalyse. Panašiam tyrimo, atliktame 2020 metais Kinijoje, 94,0 proc. tyrimo dalyvių žinojo, kad ŽPV gali sukelti gimdos kaklelio vėžį, 32,7 proc. – varpos vėžį, 66,1 proc. – paprastąsias karpas [12].

Didžioji dalis apklaustųjų nurodė, jog turi nepakankamai žinių ir norėtų sužinoti daugiau apie ŽPV ir vakciną nuo šio viruso (atitinkamai 69,4 proc. ir 74,4 proc.). Lyginant mūsų gautus rezultatus su Kinijoje Huachun Zou ir kt. (2016) atlikto tyrimo duomenimis, LSMU Medicinos ir Slaugos fakultetų studentai turi daugiau žinių apie vakciną nuo ŽPV. 86,6 proc. mūsų apklausoje dalyvavusių studentų žinojo, jog yra sukurta ŽPV vakcina. Šią informaciją žinojo tik 10,3 proc. studentų, dalyvavusių Kinijoje atliktoje apklausoje [13]. Lyginant LSMU būsimų sveikatos priežiūros speci-

alistų informuotumą su kitomis populiacijomis, išryškėjo įdomios tendencijos. Lenkijoje 2021 metais atlikto tyrimo metu buvo vertinama gydytojų rezidentų nuomonė ir žinios apie ŽPV ir jo prevenciją. Paaiškėjo, kad žinios apie vakciną buvo vertinamos kaip labai prastos, jos nepriklausė nuo lyties, amžiaus ar specializacijos [14]. Vis dėlto 2020 metais atlikus sisteminę literatūros apžvalgą, kurioje buvo analizuojamos Europoje gyvenančių jaunų žmonių ir jų tėvų žinios ir požiūris į ŽPV, prieita prie išvados, kad žinios apie ŽPV ir požiūris į vakciną yra nepakankamos arba vidutinio lygio ir labai priklausė nuo šalies, kurioje gyvenama [15]. Galima daryti prielaidą, kad žinios priklausė nuo šalies politikos ir gyvenimo lygio: ar vakcinos įtraukiamos į skiepų kalendorių, prevencinių programų viešinimas žiniasklaidoje, informacijos prieinamumas, gyventojų išsilavinimo lygis.

Vertinant studentų informuotumą, išryškėjo skirtumas tarp kursų: kaip ir tikėtasi, vyresniųjų kursų (IV–VI) studentai buvo geriau informuoti, jų požiūris į vakciną buvo palankesnis. Dažnai požiūriui įtakos turi ir šaltiniai, iš kurių asmuo gauna informaciją tam tikra tema. Mūsų atlikto tyrimo dalyviai nurodė šiuos informacijos šaltinius: universitete dėstomos paskaitos (53,6 proc.), žiniasklaida (39,6 proc.), medicinos personalas (36,9 proc.), mokslinė literatūra (36,6 proc.). Tyrimo, atlikto Italijoje (2020), dalyviai nurodė šiuos informacijos šaltinius: šeimos nariai (43,7 proc.), internetiniai puslapiai (23,9 proc.), dėstytojai (25,1 proc.), sveikatos specialistai (23,6 proc.) [16]. Mūsų tyrime dalyvavę LSMU studentai labiau linkę rinktis ne žiniasklaidos priemones, kuriose galima ir klaidinanti informacija, o tyrimais paremtą literatūrą ar specialistų rekomendacijas.

Vis dėlto, tik 11,6 proc. visų tiriamųjų yra pasiskiepiję vakcina nuo ŽPV. Tyrimo JAV (2019) metu nustatyta, jog 44 proc. tyrime dalyvavusių medicinos studentų yra pasiskiepiję vakcina nuo ŽPV. Daugiau nei ketvirtadalis (26,7 proc.) apklaustų Italijoje (2019) gyvenančių studentų nurodė, jog yra pasiskiepiję šia vakcina [17]. Tai rodo, jog mūsų apklaustųjų pasiskiepijimo dažnis yra ženkliai mažesnis, tačiau 22,7 proc. iki šiol nepasiskiepijusių vaikinių ir 39,4 proc. merginų yra linkę skiepytis vakcina nuo ŽPV ateityje. Lyginant su tyrimo, atlikto 2016 metais Kinijoje, rezultatais, Kinijos studentai yra labiau linkę skiepytis ateityje (71,8 proc. vyrų ir 69,4 proc. moterų) [18].

Nuo 2016 m. į Lietuvos Respublikos profilaktinių skiepimų kalendorių buvo įtraukta divalentė Cervarix<sup>®</sup> vakcina, ja pradėtos skiepyti 11 m. mergaitės. Vyresniems asmenims, norintiems pasiskiepyti nuo ŽPV, vakcina yra per brangi ir nefinansuojama valstybės lėšomis, o tai yra viena pagrindinių atsisakymo skiepytis priežasčių. Tai patvirtino ir mūsų atliktas tyrimas. Paklausus, kokia yra nesiskiepijimo priežastis, dažniausi atsakymai buvo vakcinos kaina (31,0 proc.) bei

informacijos apie vakciną trūkumas (28,6 proc.), todėl, siekiant padidinti vakcinacijos apimtį, reikėtų gerinti vakcinos prieinamumą, svarstyti galimybę suteikti finansinių lengvatų kitų amžiaus grupių asmenims, norintiems pasiskiepyti šia vakcina, bei teikti suprantamą ir pagrįstą informaciją apie prevencijos galimybes.

LSMU studijuojantys būsimoji sveikatos priežiūros specialistai yra informuoti apie ŽPV ir prevenciją nuo jo, tačiau žinių vis dar trūksta. Labai svarbu gerinti pagrįstos informacijos prieinamumą, skatinti esamus ir būsimus sveikatos priežiūros specialistus domėtis ŽPV, jo vaidmeniu ligų išsivystymui bei prevencija, norint užtikrinti didėjančias vakcinacijos apimtis ir sumažinti sergamumą gimdos kaklelio vėžiu Lietuvoje.

### Išvados

1. Ne visi LSMU Medicinos ir Slaugos fakultetų studentai turi pakankamai žinių apie ŽPV. Respondentai teisingai nurodė pagrindinį viruso plitimo būdą, tačiau tik nedaugelis žinojo ir kitus galimus šio viruso perdavimo būdus. Didžioji dalis studentų nurodė, jog ŽPV gali sukelti gimdos kaklelio vėžį, tačiau apie šio viruso įtaką kitų ligų patogenezėi žinojo nedaugelis. Net 74,4 proc. apklaustųjų nurodė, kad informacijos apie ŽPV jiems trūksta ir norėtų sužinoti daugiau.

2. Daugiau nei pusė apklaustųjų žinojo pagrindinę informaciją apie vakciną nuo ŽPV, tačiau informacijos kiekis nėra pakankamas, todėl net beveik 70 proc. studentų nurodė, jog norėtų gauti daugiau informacijos šia tema.

3. Tik apie ketvirtadalį iki šiol nepasiskiepiusių vyrų ir beveik pusė moterų yra linkę skiepytis ŽPV vakcina ateityje. Net 78 proc. apklausos dalyvių nurodė, jog skiepytų savo vaikus ŽPV vakcina, labiau linkę tai daryti moteriškosios lyties bei jaunesniųjų kursų studentai ( $p < 0,05$ ).

### Literatūra

- Harden ME, Munger K. Human papillomavirus molecular biology. *Mutation Research* 2017;772:3. <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2016.07.002>
- Serrano B, Brotons M, Bosch FX, Bruni L. Epidemiology and burden of HPV-related disease. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology* 2018;47:14-26. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2017.08.006>
- Luria L, Cardoza-Favarato G, Doerr C. Human Papillomavirus (Nursing). *StatPearls* 2021.
- Lei J, Ploner A, Elfström KM, Wang J, Roth A, Fang F, et al. HPV Vaccination and the Risk of Invasive Cervical Cancer. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa1917338>
- Viens LJ, Henley SJ, Watson M, Markowitz LE, et al. Human Papillomavirus-Associated Cancers - United States, 2008-2012. *MMWR Morbidity and Mortality Weekly Report* 2016;65:661-6. <https://doi.org/10.15585/mmwr.mm6526a1>
- Harden ME, Munger K. Human papillomavirus molecular biology. *Mutation Research Reviews in Mutation Research* 2017;772:3-12. <https://doi.org/10.1016/j.mrrev.2016.07.002>
- Chaturvedi AK, Engels EA, Pfeiffer RM, Hernandez BY, Xiao W, Kim E, et al. Human Papillomavirus and Rising Oropharyngeal Cancer Incidence in the United States. *Journal of Clinical Oncology* 2011;29:4294. <https://doi.org/10.1200/JCO.2011.36.4596>
- Castle PE, Maza M. Prophylactic HPV vaccination: past, present, and future. *Epidemiology Infection* 2016;144:449-68. <https://doi.org/10.1017/S0950268815002198>
- Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. sausio 3 d. įsakymas Nr. V-8 Dėl nacionalinės imunoprofilaktikos 2014-2018 metų programos patvirtinimo. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/d3e175107a7411e38df3da592f4236cc?jfwid=11dyheh70k>
- Serrano B, Brotons M, Bosch FX, Bruni L. Epidemiology and burden of HPV-related disease. *Best Practice Research Clinical Obstetrics Gynaecology* 2018;47:14-26. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2017.08.006>
- ULAC. Skiepijimai nuo ŽPV per porą metų reikšmingai padidėjo. 2020. <http://www.ulac.lt/naujienos/pranesimai-spaudai/skiepijimai-nuo-zpv-per-pora-metu-reiksmingai-padidejo>
- Wang S, Han B, Wan Y, Liu J, Zhao T, Liu H, et al. Do Male University Students Know Enough About Human Papillomavirus (HPV) to Make Informed Decisions About Vaccination? *Medical Science Monitor : International Medical Journal of Experimental and Clinical Research* 2020;26:e924840-1. <https://doi.org/10.12659/MSM.924840>
- Zou H, Wang W, Ma Y, Wang Y, Zhao F, Wang S, et al. How university students view human papillomavirus (HPV) vaccination: A cross-sectional study in Jinan, China. *Human Vaccines & Immunotherapeutics* 2016;12:39. <https://doi.org/10.1080/21645515.2015.1072667>
- Smolarczyk K, Pieta W, Majewski S. Assessment of the State of Knowledge about HPV Infection and HPV Vaccination among Polish Resident Doctors. *International Journal of Environmental Research and Public Health* 2021;18:1-18. <https://doi.org/10.3390/ijerph18020551>
- López N, Garcés-Sánchez M, Panizo MB, de la Cueva IS, Artés MT, Ramos B, et al. HPV knowledge and vaccine acceptance among European adolescents and their parents: a systematic literature review. *Public Health Reviews* 2020 41:1 2020;41:1-24. <https://doi.org/10.1186/s40985-020-00130-9>
- Trucchi C, Amicizia D, Tafuri S, Sticchi L, Durando P, Costantino C, et al. Assessment of Knowledge, Attitudes, and Propensity towards HPV Vaccine of Young Adult Students in

Italy. Vaccines 2020;8.

<https://doi.org/10.3390/vaccines8010074>

17. Baldovin T, Bertonecello C, Cocchio S, (CA), Fonzo M, Gazzani D, et al. Perception and knowledge of HPV-related and vaccine-related conditions among a large cohort of university students in Italy. *Human Vaccines & Immunotherapeutics* 2019;15:1641. <https://doi.org/10.1080/21645515.2018.1564432>
18. Zou H, Wang W, Ma Y, Wang Y, Zhao F, Wang S, et al. How university students view human papillomavirus (HPV) vaccination: A cross-sectional study in Jinan, China. *Human Vaccines Immunotherapeutics* 2016;12:39. <https://doi.org/10.1080/21645515.2015.1072667>

#### STUDENT'S KNOWLEDGE AND OPINION ABOUT HUMAN PAPILLOMA VIRUS AND ITS VACCINE

D. Banaitytė, E. Jauraitė, S. Kaselienė

Keywords: Human Papillomavirus, opinion, knowledge, students, vaccine, attitude towards vaccine.

##### Summary

Each year, 450 new cases of cervical cancer are registered in Lithuania. Scientific research proved that human papillomavirus (HPV) has an important role in pathogenesis of cervical cancer, so sickness rate can be decreased by using vaccines from HPV. Medical staff play a major role when it comes to the education of the general public and can determine faster vaccination rates. However, there are only a few studies made to evaluate future medicine specialist opinion and knowledge about HPV and its vaccine.

The aim – to evaluate the knowledge and opinion about Human Papilloma Virus (HPV) and its vaccine amongst Medicine

and Nursing students of Lithuanian university of Health sciences

Methods – 278 students of Faculty of Medicine and 58 students of Faculty of Nursing of Lithuanian university of Health sciences were interviewed using an anonymous questionnaire. Interviews were carried out from February 2020 to February 2021. Statistical analysis was performed using IBM SPSS 26.0. Chi square test and Z test were used to determine the differences between the groups. Statistical significance was set as  $P < 0.05$ .

Results – Medicine and Nursing students knew how the virus spreads: 94.3% chose sexual transmission, 21.8% – vertical, 35.7% – close contact. 93.2 % of students know that HPV causes cervical cancer, however only 35.1% knew about penile cancer and 23.3% chose warts as an option. 86.6% of the respondents have heard about HPV vaccine. More than half (54.2%) of the respondents agreed that both men and women can be vaccinated from HPV, and 58.2% knew that it is recommended to vaccinate before first sexual contact. More than 70% of the students agreed that they lack knowledge about HPV and its vaccine and would like to know more. Only 11.6% of the respondents are vaccinated from HPV. 23.8% unvaccinated men and 45.1% women are planning to do so in the future. 78% of the respondents who will vaccinate their children, men, and upperclassmen (4-6th year) are more willing to do so ( $P=0.05$ ). Year 4-6th students had better knowledge and were more in favour of the HPV vaccine ( $P=0.05$ ).

Conclusions – Even though Medicine and Nursing students know the basic information about HPV and HPV vaccine, their knowledge is still lacking, and the majority of respondents would like to get more information about it.

Correspondence to: [banaitytedovile97@gmail.com](mailto:banaitytedovile97@gmail.com)

Gauta 2021-09-07

### KVIEČIAME PRENUMERUOTI „SVEIKATOS MOKSLŲ“ ŽURNALĄ 2022 METAIS!

Žurnalas „Sveikatos mokslai“ (Index Copernicus, EBSCO host (Academic Search Complete), Gale (Academic OneFile), ProQuest (Ulrich's, Summon), Australia (ERA) 2012 Journal List (ERA ID 34962) skirtas visų specialybių gydytojams, slaugytojams ir kitiems specialistams, spausdina mokslinius straipsnius lietuvių, anglų kalbomis. Reikalavimai straipsniams atitinka mokslo leidiniams keliamus reikalavimus. **Žurnalas spaudos kioskuose neparduodamas. Žurnalą, kuris leidžiamas kartą per du mėnesius, galima užsiprenumeruoti visuose Lietuvos pašto skyriuose ir internetu:**

[www.prenumeruok.lt](http://www.prenumeruok.lt)

**Prenumeratos kaina nesikeičia: visiems metams – 36 EUR, šešioms mėnesiams – 18 EUR, keturiems mėnesiams – 12 EUR, dviem mėnesiams – 6 EUR. Prenumeratos kodas: 5348.**

Žurnalo autoriams straipsnių spausdinimas ir jų internetinė sklaida mokama.

Redakcija